

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἰκαστ. ἔτους καὶ εἶνα: ἰτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

6 Μαρτίου 1888

ΣΠΟΝΝΕΚ

Ἀποβιώσαντος κατ' αὐτὰς τοῦ κόμητος Σποννέκ, ἀνδρὸς οὐ μικρὸν ἐπενεργήσαντος ἐπὶ τῶν περιπετειῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν νομίζω ἄκαιρον, ὡς πολλοὶ θέλουσι πράξει, ν' ἀπομνημονεύσω καὶ ἐγὼ τινα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐνεργειάν του, καὶ ἅ ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ σχέσεών μου συνέπεσε νὰ γνωρίσω.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς κυβερνήσεως τοῦ βασιλέως Ὁθωνος εἶχον ἐπιχειρήσει τὴν ἔκδοσιν πολιτικῆς ἐφημερίδος, ἣν ὠνόμαζον *Εὐνομίαν*, καὶ τοῦτο διότι μοὶ ἐφαίνετο ὅτι καὶ ἡ τότε κυβέρνησις, παρεκκλίνουσα ἀπὸ τῆς εὐθείας, καὶ ἡ τότε ἀντιπολίτευσις εἰς βιαίας παρεκτρεπομένη παραφοράς, ὄθουν τὴν Ἑλλάδα εἰς ἐπικίνδυνον βάραθρον, καὶ ἐφρόνουσι ὅτι ἔπρεπε μέση τις νὰ χαραχθῇ ὁδός, ἣν ὡς πρόβλημα τῆς ἐφημερίδος εἶχον νὰ συνιστῶ. Ἀπόδειξις δ' ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη ἦτον ἡ μέση, ἐστὶν ὅτι δυσνήστει ἀμφοτέρω τὰ μέρη, καὶ ἡ μὲν κυβερνητικὴ μερίς ἤθελε νὰ μὲ παύσῃ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ὡς ἀντιπολιτευόμενον, ἡ δ' ἀντιπολίτευσις, ὅτε ἐξενίκησε, μὲ ἀπέκρουσε τῆς συνελεύσεως ὡς Ὁθωνιστὴν.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν δὲ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος ἐξηκολούθησα τὴν ἔκδοσιν, ἐν ἔχων τότε κύριον θέμα, τὴν ἐκλογὴν βασιλέως, ἵνα ἐξέλθῃ ἡ Ἑλλάς τῆς ἀναρχίας, ἀπειλούσης ὄλεθρον. Τὸ τίς θὰ ἦτον ὁ ἐκλεχθισόμενος ἐθεώρουσι τότε ὡς ζήτημα δευτερεύον, δι' ὃ καὶ ὅτε ἤκουσα περὶ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ ἡγεμονόπαιδος Ἀλφρέδου, ἔγραψα συνιστῶν αὐτὴν· ὅτε δ' ἐματαιώθη ἐκείνη, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ἐκλογῆς τοῦ δουκὸς τῆς Ὠμάλης, ὃν καὶ διακρινόμενον ἐπὶ ἰκανότητι καὶ ἀγαπώμενον ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς αὐλῆς ἤκουον. Ὁ τότε ἐνταῦθα πρέσβυς τῆς Γαλλίας Κ. Βουρρέ, εἰς ὃν ἀνεκοίνωσα τὴν ἰδέαν μου πρὶν ἢ τι γράψω περὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἐφημερίδα, ἐταράχθη πρὸς τὸ ἄκουσμα, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι τοῦτο θὰ προὔκαλει οὐχὶ τὴν συγκατάθεσιν, ἀλλὰ βεβαίως τὴν ἄκραν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἄλλ' ἐγὼ ἀντέταξα γνώμην ὅπως ἀντίθετον.

Ὁ Γάλλος βασιλόπαις, τῷ εἶπον, ἐν Ἀγγλίᾳ οἰκῶν, πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Γαλλίας, δύναται ἀκωλύτως, ἂν ἦ ἐλθῇ, εἰς παντοίας νὰ ἐπιδιδῆται ἐνεργείας κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς δυναστείας, καὶ, καθ' ὃ ἰδίως παρὰ τῇ ἀγγλικῇ αὐλῇ εὐνοούμενος, καὶ ὑπὸ διπλωματικὴν προσέτι ἔποψιν νὰ γίνηται οὐκ ὀλίγον ἐπιβλαβῆς· ἐνῷ εἰς θρόνον ἀναβαίνων ὡς τὸν Ἑλληνικόν, πρῶτον μὲν θὰ εἶχε πρὸ ἑαυτοῦ εὐρὺ ἀνοιγόμενον εὐγενοῦς φιλοδοξίας στάδιον, ἰκανὸν νὰ τὸν ἀποτρέψῃ πάσης ἀποκεκινδυνευμένης ἀποπειρας ἀνατροπῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, καὶ προσέτι θὰ ἦν οὕτως ἐκτεθειμένος εἰς τὸ προφανές, ὥστε οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐν τῷ κρυπτῷ ἐπικίνδυνον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα.

Αἱ σκέψεις αὗται ἔπεισαν τὸν πρέσβυν. Ἐγραψε, καὶ ἔλθων πρὸς με μετὰ τινας ἡμέρας, μοὶ εἶπεν ὅτι ἔλαβεν ἀπάντησιν καταφατικὴν· καὶ τότε ἀμέσως, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κ. Βουρρέ, ἔγραψα πρὸς τὸν κ. Γυζώ, ἵνα βολιδοσκοπήσῃ τοῦ δουκὸς τὴν διάθεσιν, ἐν δὲ τῇ *Εὐνομίᾳ* δι' ἐπανειλημμένων ἄρθρων διὰ μακρῶν ὑπεστήριξα τὴν ὑποψηφιότητα ταύτην. Πολὺς δὲ δὲν παρῆλθε χρόνος, καὶ ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Γυζώ, λέγοντός μοι ὅτι ἐπεμψε τὸν υἱὸν του εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸς τὸν δούκα μετὰ τῆς ἐπιστολῆς μου, καὶ ἀνακοινοῦντός μοι ἀπάντησιν τοῦ δουκὸς, ἐν ἣ κατ' εὐθεῖαν μὲν εἰς τὴν πρότασιν, φυσικῶς τῷ λόγῳ, δὲν ἀπῆντα, διότι πρότασις μόνον ὑπὸ τῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἠδύνατο νὰ τῷ γίνῃ, ἐξέφραζεν ὅμως τὴν μεγάλην του ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσθέτων ὅτι ἔσται πάντοτε πρόθυμος νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐημερίαν της.

Θεωρήσας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς τὸν τελευταῖον ὄρον μεθ' ὃν ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἡ διπλωματικὴ ἐνεργεία, μετέβην μετ' αὐτῆς εἰς τὰ Πατήσια, ἵνα τὴν ἐπιδείξω εἰς τὸν κ. Πρέσβυν, καὶ ἐκεῖ εὗρον καὶ τὸν Κ. Περικλῆν Ἀργυρόπουλον, ὁμοῦ μετ' ἐμὲ εἰσελθόντα.

— Αἱ ! Σὰς συγχαίρω, Κύριοι, μὰς εἶπεν ὁ πρέσβυς ἅμα ὑπερέβημεν τὴν φλιάν του. Ἐχετε βασιλέα.

Ἐγὼ ἐνόμισα τότε ὅτι ἦτον ὁ Δουξ, καὶ ἐθαύμασα διὰ τὴν δυσεξήγητον ταχύτητα τῆς ἐνεργείας. Ἄλλ' ὁ κ. Βουρρέ προσέθηκεν:

— Είναι ὁ δεύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας.

Καὶ μᾶς ἐξέθηκε τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, ἃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχε λάβει, διακοινωθέντα αὐτῷ τηλεγραφικῶς. Τότε ἀμέσως ἐπανελθὼν οἶκαδε, ἀνήγγειλα τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὡς χαρμύσσονον γεγονός διὰ τὸ Πανελλήνιον, ὡς πλήρωσιν τῶν πατριωτικῶν πόθων ὧν ἔκφρασις ἦν ἡ *Εὐνομία*, μὴ ἀποβλέπουσα εἰς πρόσωπον, ἀλλὰ θέλουσα βασιλεία διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τούτου ἕνεκα, καὶ ἵνα ὅσον ἐνῆν λειανθῆ τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ ἰδρυθῆ ὁ νέος θρόνος, ἐξηκολούθησα συναγωνιζόμενος διὰ τῆς *Εὐνομίας* μετ' ἄλλων δημοσιογράφων μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως, καὶ δι' ὑπηρεσίαν αὐτῆς εἶχον πολλαχοῦ ἀνταποκριτάς. Παρ' ἑνὸς τούτων, ὅτε ἀνεχώρησεν ὁ βασιλεὺς ἐκ Δανίας, ἔλαβον ἐπιστολὴν λέγουσάν μοι, ὅτι ὁ ἐκλεχθεὶς ὡς βασιλικὸς σύμβουλος Κόμης Σποννὲκ ἐξέφρασε τὴν ἀπόφασιν τὴν τότε ὑφισταμένην ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνέλευσιν νὰ μεταχειρισθῆ οὐ μόνον ὡς συντακτικὴν, ἀλλὰ καὶ ὡς Βουλὴν μέλλουσαν νὰ συμπράξῃ μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Τοῦτο μοὶ ἐφάνη τότε ὀλέθριον ἄκουσμα. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως πάντες ἐνθυμοῦνται βεβαίως ὅτι εἶχε πεμφθῆ ἐνταῦθα, ἵνα ἐξετάσῃ τὰς περιστάσεις τοῦ τόπου, ἀνὴρ συνετὸς ἐκ Δανίας, ὁ ποτὲ ἐκεῖ ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας Κ. Βρεστρόυπ. Πρὸς τοῦτον ἔσπευσα ἅμα λαβὼν τὴν ἐπιστολήν, δηλαδὴ κατ' αὐτὴν τὴν προτεραίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ εἶπον πόσον ἐπισημὰ καὶ κινδυνῶδες μοὶ φαίνεται, ἡ νέα βασιλεία, ἡ ἐρχομένη ἵνα ἐπανορθώσῃ τὰ πράγματα τῆς δεινῶς τότε νοσοῦσης Ἑλλάδος, ν' ἀπαντήσῃ ἀπέναντι αὐτῆς ἀρχὴν αὐτῆς ἀνωτέραν, καὶ ταύτην ἀπόρροϊαν στάσεως φατριαστικῆς.

Περὶ τοῦ πῶς εἶχον τὰ κατὰ τὴν συνέλευσιν ἐκείνην, καὶ ἄλλοι ἄλλας καὶ ἐγὼ μίαν δύναμαι νὰ δώσω ἀτομικὴν ἀπόδειξιν. Τότε εἶχε νομοθετηθῆ καὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντας Ἕλληνας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ πέμψωσι καὶ αὐτοὶ πληρεξουσίους εἰς τὴν συνέλευσιν. Οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει εὐπρεστήθησαν νὰ μὲ τιμῆσωσι διὰ τῆς παμφήφου των ἐκλογῆς. Ἐπειδὴ δ' ἐνόμιζον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τοὺς ἐδικαίου νὰ ἐκλέξωσιν ἀνθ' ἑνὸς δύο, ἔδωκαν καὶ εἰς τὸν ποτὲ συνυπουργόν μου Κ. Γ. Ῥάλλην ψήφους κατὰ τι ὑπὲρ τὰς ἡμίσεις, καὶ προσέτι ὀλίγας τινάς, οὐδὲ τὸ τέταρτον τῶν ὄσων εἰς τὸν κ. Ῥάλλην, οὐδὲ τὸ ὄγδοον τῶν ὄσων εἰς ἐμέ, ἔδωκαν εἰς δικηγόρον τινὰ Παντολέοντα. Τὰ πρακτικὰ ἐστάλησαν εἰς ἐμέ, καὶ ἐγὼ

ἔσπευσα νὰ τὰ διαβιβάσω εἰς τὴν συνέλευσιν. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι μῆνες μετὰ μῆνας παρήρχοντο, καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς ταύτης οὐδεμίαν ἐγένετο μνεία, ἐπορεύθην μίαν ἡμέραν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς συνελεύσεως ἵνα ἐρωτήσω περὶ αὐτῆς, καὶ ἀπετάθην εἰς τὸν εἰσηγητὴν, ὅστις με κακῶς ἀφῆλ, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελεν εἰπὼν μοι περίπου ὅτι ταῦτα ἦτο φροντίς των, καὶ ὅτι δὲν εἶχον νὰ μοὶ δώσουν λόγον, ὅπερ δὲν ἦτο ἀληθές. Μῆνες δὲ καὶ πάλιν παρήλθον, καὶ τέλος, ἀναβάς εἰς τὸ βῆμα ὁ Κ. Εἰσηγητῆς, εἶπεν ἀπλῶς ὅτι οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει ὁμογενεῖς ἐξελέξαντο ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῶν τὸν κ. . . . Παντολέοντα ! καὶ ἡ συνέλευσις ἐκύρωσε τὴν ἐκλογὴν. Μαθὼν τοῦτο, ἀπήλυθον ὀλιγόστιχον ἔγγραφον εἰς τὴν προεδρείαν, λέγων ὅτι κατὰ καθήκον διαμαρτύρομαι ἐν ὀνόματι τῶν ἐκλογέων, ὧν κατεφρονήθη ἡ ἀπόφασις. Ὁ πρόεδρος ἀνέγνω ἐν πλήρει συνεδριάσει μεγαλοφώνως τὴν διαμαρτυρήσιν μου, καὶ ἡ συνέλευσις . . . μετέβη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Εἰς συνέλευσιν οὕτως ἐνεργοῦσαν, ἥς τὰ χρηστὰ στοιχεῖα ἔμενον ἀνίσχυρα, συνέλευσιν ἄλλως παντοδύναμον, διότι ἔθεωρεῖτο ὡς ἐθνική, σύνοιδεν ὁ ἔμφρων Κ. Βρεστρόυπ οἷος κίνδυνος ἦν νὰ παραδοθῆ ἡ βασιλεία ἄνευ ἀνισταθμιζόντος δικαίωματος, ἐνόησεν ὅτι, ἀκριβῶς διότι ὑψηλὸν καὶ εὐγενές ἦν τὸ σύμβολον ὃ παρεδέχθη ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἡ ἰσχὺς του ἦτο ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ του, ἔπρεπε νὰ μὴ κωλύηται ὑπὸ φατρίας τοῦ νὰ περιστοιχισθῆ ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς του λαοῦ.

Κατὰ προτροπὴν μου, αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὁ κ. Βρεστρόυπ κατήλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ λαβὼν λέμβον μετέβη εἰς τὸ βασιλικὸν ἀτμόπλοιον πρὶν ἢ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τῇ δ' ἐπαύριον, μόλις ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἦλθε πρὸς ἐμέ καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἦν ἐντελῶς ἀπηλιτισμένος, διότι ὁ κ. Σποννὲκ δὲν ἐπέστη εἰς οὐδένα ἐκ τῶν λόγων του, δι' ἰσχυριζόμενος ὅτι τὰ πάντα θέλουσι χωρῆσαι ἄριστα, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ ὅτι θέλει διασκεδάσει πάσας τὰς δυσχερείας. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦν ἡ τῆς ἀναβάσεως τοῦ βασιλέως εἰς Ἀθήνας.

Τὸν κ. Σποννὲκ ἐγνώρισα πολὺ μετὰ ταῦτα, ὡς ἄνδρα προσηνῆ, εὐχαριν, ποικίλας ἔχοντα γνώσεις, καὶ ἀφωσιωμένον εἰς τὸν βασιλεῖα καὶ εἰς τὸν τόπον ὃν ἦλθε νὰ κυβερνήσῃ, ὡς καὶ πολὺ ἐγνώρισθην μετὰ τῆς σεβαστῆς του συζύγου καὶ τῆς εὐφροσύνης του θυγατρὸς, νυμφευθείσης τὸν Δανὸν καθηγητὴν Πίον, ὅστις ἔγραφε τὴν νεοελληνικὴν καθαρώτερον ἢ πλεῖστοι Ἕλληνας, καὶ ἡγάπα τὴν Ἑλλάδα ὡς ἂν ἦτο πατρίς του.

Καίτοι ὅμως συνεχῶς βλέπων τὸν Κ. Σπον-

νέκ, ἀπέφευγον νὰ τῷ ἑμιλῶ περὶ πολιτικῆς, διότι ἐκεῖνος μὲν εἶχε πλέον τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὴν εὐθύνην τῶν καθηκόντων κυβερνήτου, ἐγὼ δὲ οὐδὲν δικαίωμα ν' ἀναμιγνύμαι εἰς αὐτά. Ἄλλ' ὅτε ἐψήφισε τὸ νέον πολιτεύμα ἢ συνέλευσις, δὲν τῷ ἀπέκρυφα ἢν εἶχον τότε γνώμην περὶ αὐτοῦ, λίαν κινδυνώδη φρονῶν τὴν ὑπαρξίν μιᾶς μόνης Βουλῆς. Ἄλλ' ὁ κ. Σποννέκ, εἶτε διότι ἐνόει ὅτι οὐδὲν ἡδύνατο κατ' ἀποφάσεως παντεξουσίου ἐθνοσυνελεύσεως, εἴτε ἐκ πεποιθήσεως, ἀντέκρουε τοὺς δῖσχυρισμούς μου.

Ἐγὼ δὲ ἐπέμενον λέγων, ὅτι μία βουλή, καὶ αὕτη ἀπολύτως ἐξηρητημένη ἐκ γενικῆς ψηφοφορίας παρὰ λαῶ μὴ ἔχοντι εἰσέτι πάσαν τὴν διανοητικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν ὡς παρὰ τισι τῶν μεγάλων ἐθνῶν, θέλει συνεχῶς, εἰ οὐχὶ πάντοτε, καθιστᾶ τὴν κυβέρνησιν ἔρμαιον κομματαρχῶν, οὐχὶ ἐπιβαλλομένων διὰ τῶν σπουδαίων αὐτῶν ἔργων, ἃ δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ὁ ὄχλος, ἀλλ' ἀγοραζόντων τὰς ψήφους διὰ δωρεῶν καὶ παραχωρήσεων, αἵτινες καὶ τὸ δημόσιον συμφέρον καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλακίς προσβάλλουσιν. Οὕτω δ' ἡ κυβέρνησις κυρία γινομένη τῶν ψήφων, τοῦ μόνου αὐτῆς στηρίγματος, καὶ οὕτως ἐξακολουθοῦσα νὰ διαθέτῃ καὶ διατηρῇ αὐτάς, δύναται, καλῆ ἢ κακῆ, κακῆ μᾶλλον, ἂν διὰ δώρων διατηρῆται, νὰ μένῃ πάντοτε ἐπιβεβλημένη, μέχρις οὐ ἄλλη χειροτέρα, ἔτι ἀφειδέστερον τὰ δημόσια εἰς τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον θυσιάζουσα, κατορθοῖ νὰ τὴν ὑποσκελίσῃ.

Οὕτω τότε φρονῶν, ἐπέμενον ὅτι ἡ Γερουσία ἐστὶ σῶμα ἀναγκαιότατον ἐν τῷ πολιτεύματι, ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν ψήφων, καὶ ἐφ' οὗ στηριζόμενος ὁ θρόνος νὰ δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀνατρεπομένην ἰσορροπίαν. Προσέτι δ' ἐν τῇ Γερουσίᾳ, ἂν ἐδρεύωσι πρὸ πάντων ἄνδρες μακρᾶς πείρας, ἔργον αὐτῶν ἔσται δι' ἐμβριθοῦς σπουδῆς νὰ παρασκευάζωσι τὰ χρήσιμα νομοσχέδια, ὃ ἄλλως ἐστὶν ἀνέφικτον οὐ μόνον εἰς τοὺς πλείστους τῶν νεαρῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑπουργείων, τεθραμμένους μᾶλλον γραφειοκρατικῶς ἢ διὰ τὰ πολύπονα καὶ παντοίας γνώσεις, γηραιᾶν σύνεσιν καὶ πείραν ἀπαιτοῦντα ἔργα τῶν Λυκούργων καὶ τῶν Σολῶνων, ἀλλὰ πολλακίς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὑπουργούς, τοὺς κατ' ἀριθμὸν ψήφων, οὐχὶ πάντοτε κατὰ γνώσεις καὶ ἐμπειρίαν, ἐκλεγομένους. Καὶ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐπρωτίμων μάλιστα, ἂν ἦν δυνατὸν καὶ ἴδιον νὰ ὑπῆρχε συμβούλιον, ἐπικρατείας, ὡς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἐνομοιουμένων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐπιδιωκόντων ἐθνῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγον, διότι τοιαῦτα ἦσαν τότε αἱ ἐμαὶ πεποιθήσεις. Ἄν τινες φρονῶσιν ὅτι ἡ πείρα τὰς ἀπέδειξεν ἐσφαλμένας, δὲν θέλω, ἐπιμένων, τὰς ὑπερασπισθῆ, διότι δὲν

προτίθεται πολιτικὴν συζήτησιν, ἀλλ' ἠθέλησα μόνον ἱστορικῶς καὶ ἀκριβῶς ν' ἀφηγηθῶ τίνες ἦκουσα γνώμας παρὰ τοῦ κόμητος Σποννέκ, καὶ ἐπομένως πῶς αὐτάς προὐκάλεσα. Ἄλλως, ἂν ὑπάρχωσιν οἱ ἀποκρούοντες τὰς τότε ἰδέας μου, τοιοῦτος ἦν πρὸ πάντων καὶ ὁ κόμης. Τὴν ἀνάγκην Συμβουλίου ἐπικρατείας διὰ τὴν μελέτην καὶ προπαρασκευὴν τῶν νόμων δὲν ἤρνετο, ἀπέκρουεν ὅμως ἀπολύτως τὴν τῆς Γερουσίας, διῖσχυριζόμενος ὅτι κατ' οὐδὲν διευκολύνει τὴν λειτουργίαν τῆς Κυβερνήσεως.

— Σεῖς, μοὶ εἶπεν ὅτε ἐντονώτερον τῷ ἀνέπτυξα τοὺς λόγους μου, σεῖς ὁ οὕτως ὑπερμαχῶν ὑπὲρ Γερουσίας, εἰσθε πρῶτος ἢ ἀποδείξις ὅποια δύναται νὰ ἦ πολλακίς ἢ διαγωγὴ τῶν Γερουσιῶν.

Ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ εἰπῶ τί ἐνόει ὅτε μοι ταῦτα ἔλεγε.

Κατὰ τὸ 1856, ὡς γνωστὸν, συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις σπουδαιότατον εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, οὗ ἡμεῖς δὲν μετείχομεν. Τότε πρέσβυν δὲν εἶχον οὐδ' ἡδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐν Παρισίοις, ἕνεκα προσωπικοῦ τινος ζητήματος, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέον ἐπέμενε νὰ τῷ σταλῆ ὁ ἀτομικὸς φίλος του στρατηγὸς Καλλέργης, ἡ δὲ βασίλισσα Ἀμαλία ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο τοῦ Καλλέργου τὸν διορισμόν ὥστε ἡ Ἑλλάς ἀντεπροσωπεύετο ὑφ' ἐνὸς γραμματεῶς πρεσβείας.

Ἐπρωτεύων τότε τῶν Ἐξωτερικῶν, σύνοιδά πόσον σπουδαῖον θὰ ἦν διὰ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ἂν, ὅπου διηυθετοῦντο πάσης τῆς Εὐρώπης αἱ τύχαι, καὶ ἦσαν ἐπὶ ταῦτὸ συνηγμένοι πάντες οἱ τότε ἐπιστημότατοι πολιτικοὶ ἄνδρες, παρῆν, καίτοι ἄνευ ἐπισήμου χαρακτῆρος καὶ τις τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν μᾶλλον διαπρεπῶν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ὡς ἐκ τῶν γνώσεων, τῆς πείρας καὶ τῆς ἐμβριθείας του, ἵνα δυνηθῆ νὰ ἔλθῃ μετ' αὐτῶν εἰς σχέσεις, νὰ διαβλέπῃ τὰ ἐνεργούμενα, νὰ τοῖς συνιστᾶ τὰ τῇ Ἑλλάδι ὠφέλιμα, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ νὰ ἔχῃ βαρύτητα παρ' αὐτοῖς. Τοῦτο ἀναγκαιότατον θεωρῶν, ἔγραψα πρὸς τὸν πρέσβυν ἡμῶν ἐν Λονδίνο, τὸν Κ. Τρικούπην (πατέρα), ἕνα τῶν νουνεχεστέρων καὶ σπουδαιωτέρων τῶν τότε πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, νὰ μεταβῆ καὶ διαμείνῃ ἐπ' ἀδείᾳ ἢν τῷ ἐπεμψα, ἐφ' ὅσον χρόνον τὸ συνέδριον θὰ διήρκει. Συγχρόνως ὅμως, πληροφορίας ἀρυσθεὶς παρὰ πάντων τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν, συνέταξα καὶ τῷ ἀπέστειλα μακρὸν ὑπόμνημα περὶ πασῶν τῶν προόδων ὅσαι ἐγένοντο εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου, ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς. Ἀντίγραφον δ' αὐτοῦ διεκοίνωσα καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πρεσβείας, ἐπὶ τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ νὰ μὴ γίνῃ οὐδεμία χρῆσις αὐτοῦ, προωρισμέ-

νου μόνον διὰ τὸν πρέσβυν, ὡς πηγή ἐξ ἧς νὰ ἀρῆται. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ὑπαλλήλων τις, ἢ ἀγνοῶν ἢ λησμονήσας τὴν ὀδηγίαν, παρέβη τὸν ὅρον αὐτῆς, καὶ τὸ ὑπόμνημα ἐφάνη δλόκληρον δημοσιεύμενον εἰς τὸν *Borrbār* τῶν Βρυξελλῶν.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ σχοινοτενοῦς τούτου ἐγγράφου ὑπῆρχε καὶ μικρὰ παράγραφος, ἐν ἣ ἐλέγετο ὅτι τὰ ἐξωτερικὰ κόμματα, ἀναφύεοντα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, (διότι ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις περιστάσεσι τοῦ ἔθνους ἦν ἐπόμενον ἕκαστος νὰ ῥέπῃ πρὸς ἐκείνην τὴν δύναμιν ἐξ ἧς ἠλπίζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ἡ σωτηρία), δὲν εἶχον πλέον λόγον ὑπάρξεως, καὶ εὐτυχῶς ἐξέλιπον.

Τοῦτο, ἐν ἐλλείψει ἄλλου, ἤρατο ὡς ὄπλον ἢ ἀντιπολίτευσις, ἥτις πρὸ πολλοῦ μάτην ἐζήτηται λαθὴν κατὰ τοῦ τότε ὑπουργείου, καὶ κατήγορός μου ἀνέστη ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὁ ποτὲ οἰκοδιδάσκαλός μου, παρ' οὗ εἶχον διδαχθῆ τὴν ἀλφάβητον, ὁ Ε. Δ. Χρηστίδης. Μοὶ προσῆπτεν ὅτι ἠσέβησαν πρὸς τὸν ἱερόν ἀγῶνα, καὶ ἄλλοι γερουσιασταὶ τὸν ὑπεστήριξαν, ὥστε διὰ μιᾶς καὶ μόνης ψήφου ὑπερισχύσαμεν τότε, εἰς δὲ τὸ δημόσιον, κυρίως παρὰ πᾶσιν ὅσοι δὲν ἀνέγνωσαν τὸ ὑπόμνημα, ἐπὶ μακρὸν ἤμην ὁ «Ἵπομνηματιστής» καὶ ὁ «ὑδριστής τοῦ ἀγῶνος»!

Ταύτην τὴν περίστασιν, ἦν οὐχὶ παρ' ἐμοῦ, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ἀκριβῶς εἶχε μάθει ὁ κ. Σποννέκ, ἠνίττετο τότε. Ἀλλὰ τῷ ἀπήντησα ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ συστάσεως παγίου πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐγγυωμένου τὴν τακτικὴν πορείαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἐπὶ στερεῶν βάσεων. Τῷ ἀνεπόλησα τὸν Σόλωνα, ὅστις εἰ καὶ δὲν ὑπῆρχε τότε θρόνος, ὅστις κατ' ἀνάγκην νὰ τεθῆ ἐκτὸς παντὸς κλυδωνισμοῦ, ἂν καὶ ὁ δῆμος ἦν ὁ κυριάρχης, αὐτοκυβερνώμενος καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτὸν νομοθετῶν, ἐπρέσβευεν ὁμως καὶ τότε τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως δύο Βουλῶν, ἵνα ὡς ἐπὶ δύο ἀγκυρῶν βαίνουσα σώζηται ἡ πόλις. Ἀλλ' οὔτε οἱ νέοι συλλογισμοὶ μου, οὔτε αἱ ἀρχαῖαί μου παραθέσεις, τὸν ἐπειθον, καὶ διίσχυρίζετο πάντοτε ὅτι καὶ μία βουλή δύναται νὰ λειτουργῇ ἀπταιστως, συνεργαζομένη μετὰ τῆς βασιλείας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς χώρας· ὥστε ἐγὼ καὶ πάλιν ἀπέδωκα τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τοῦ μᾶλλον εἰς τὸ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἀποδοκιμάζων ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ, καὶ ὑπέθετον ὅτι συνησθάνετο ἤδη, χωρὶς νὰ τ' ὁμολογῇ, τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν εἶχον διαβιβάσει διὰ τοῦ Κ. Βρεστρὸυπ καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ πράξῃ ὅτι ἐνόμιζε συμφέρον εἰς τὸν τόπον ὃν ἦλθε νὰ ὀργανώσῃ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν ὄχι τότε, κατενόησεν ὁμως τοῦτο ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τινα ἔτη τὸν εἶδον πάλιν ἐν Κοπεγ-χάγη. Τότε ἦν μὲν ἔτι ἀκμαῖος καὶ ζωηρός, καὶ φαινόμενος ὅτι ἀπελάμβανε πληρεστάτης ὑγείας· ἀλλ' ἀπὸ τῆς πολιτικῆς εἶχεν ἐντελῶς ἀποσπασθῆ, καὶ διετέλει διευθυντὴς ἰδιωτικῆς τραπέζης, ἀλλὰ παρὰ πᾶσι μεγάλης ἀπολαμβάνων ὑπολήψεως.

Ἦν δέ, ὡς αἰεὶ τὸν συνήντησα ἐν Δανίᾳ, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν καὶ ἐν τῇ πόλει καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν του, ἀντικείμενον τῶν ἡμετέρων συνδιαλέξεων πάντοτε ἡ Ἑλλάς, πρὸς ἣν μοὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἔπαυσε τρέφων τὴν θερμότεραν ἀγάπην, καὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῇ περιπετείας του εἶχε παρούσας πάντοτε εἰς τὴν μνήμην του.

Τότε δὲ καὶ τὸν εἶδον διὰ πολλὰς τῶν παρ' ἡμῖν ἐνεργειῶν τοῦ βαθέως μεταμελούμενον. Ἡ περὶ ὑπάρξεως Γερουσίας ἰδέα του εἶχεν ἐντελῶς μεταβληθῆ. Ἡ Δανία ἡμῶν, μοὶ εἶπε, καὶ πλέον εὐκυβέρνητος εἶναι ἢ ἡ Ἑλλάς, ἐξ αἰτίας τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ τῆς, καὶ οὔτε τῇ ὑπόκειται τὸ πρόβλημα νὰ παρασκευάσῃ ἑαυτῇ μέλλον οἶον ἡ πατρίς σας. Ἀλλὰ τὸ βλέπω τῶρα· ἄνευ νομοθετημάτων δυναμένων νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς χαλινὸς εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοτέλειαν θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κυβερνηθῆ. Εἰμί, μοὶ προσέθηκε, καὶ ἤμην πάντοτε φιλελεύθερος· ἀλλ' ἡ ἐλευθερία δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὰ ὄρια ἐν οἷς παρασκευάζει τῆς πατρίδος τὴν εὐτυχίαν, δὲν πρέπει νὰ ἐκτρέπῃται εἰς ἀκολασίαν, ἢ νὰ χρησιμεύῃ ὡς προσωπίς εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν.»

Μοὶ ὁμολόγησε δὲ προσέτι ὅτι μεγάλως μετεμελήθη, ἀλλ' ὅτε δὲν ἦτον πλέον καιρὸς, διότι δὲν ἔδωκε μείζονα προσοχὴν εἰς προτροπὰς τοῦ Βρεστρὸυπ, ὃν ἔσχε πλείονας ἀφορμὰς ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὀρθότητα.

«Ἀλλὰ, μοὶ προσέθηκε, διὰ ταῦτα αἰσθάνομαι μᾶλλον λύπην εἰλικρινῆ παρὰ τύψιν συνειδήτοτος. Ὅτε ὁ Βασιλεὺς μου μ' ἐκάλεσε καὶ μεδίεταξε νὰ συνοδεύσω τὸν υἱὸν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ πρότασις μεγάλως μ' ἐθορύβησε καὶ μ' ἐξέπληξε, καὶ παρεκάλεσα καὶ ἐσυμβούλευσα τὴν Α. Μ. νὰ ἐκλέξῃ ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμοῦ. Ἐγὼ, ὡς τῷ εἶπον, περὶ Ἑλλάδος οὐδὲν ἐγνώριζον ἢ ὅτι εἶχον ἀναγνώσει περὶ αὐτῆς εἰς τοῦ σχολείου μου τὰ βιβλία. Δὲν ἤμην κἄν ποτε, δὲν συνέπεσε νὰ ἦμαι ἐκ τῶν λεγομένων Φιλελλήνων, τῶν παρακολουθησάντων τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνός σας. Ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς μόνον εἶχον ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των, καὶ τοῖς ἡυχόμεν πασαν ἐπιτυχίαν ὅτε ἤμην παιδίον· ἔκτοτε δὲ σχεδὸν οὐδ' ἤκουσά τι πλέον περὶ αὐτῶν, ὥστε θὰ ἠρχόμην εἰς χώραν ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις ἐντελῶς ξένην καὶ ἄγνωστον εἰς ἐμέ, ὅπερ καὶ συνέβη. Προσέτι δὲν ἔλειψα νὰ

παραστήσω εἰς τὸν βασιλέα ὅτι ἀνδιετέλεσα ταμίας ἢ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, προσπαθῆσας καὶ ἐπιτυχῶν νὰ ἐκτελέσω τὰ καθήκοντά μου οὕτως ὥστε νὰ ἐλκύσω τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν, τοῦτο δὲν ἐγγυᾶται τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ διὰ χάραν ἧς πᾶσαι αἱ περιστάσεις μοὶ εἰσι ξένα. Ἄλλο δὲ οἰκονομολόγος καὶ ἄλλο πολιτικὸς ὀργανωτὴς κράτους καὶ ὁδηγὸς τῶν πρώτων βημάτων τοῦ νεαροῦ αὐτοῦ βασιλέως.

«Ἄλλὰ πᾶσαι μου αὐταὶ αἱ ἐνστάσεις, προσέθηκον, εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Ὁ Βασιλεὺς μετὰ τὴν ἀγαθότητα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀκλονήτου ἀποφάσεως ἐπέμεινε, ὥστε τὸ ἐθεώρησα ὡς παρακοὴν καὶ παράβασιν καθήκοντος τὸ νὰ μὴ ἀπέλθω ὅπου μ' ἐπεμπε. Καὶ ἐπροσπάθησα μὲν νὰ πράξω τὸ κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι παράδοξον ἂν εἰς πολλά, κατ' ἀρχὰς μάλιστα, ἠπατήθην.»

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κ. Σποννέκ, ὅτε τὸν εἶδον τὸ τελευταῖον, οὐδόλως προβλέπων ὅτι τόσον ταχέως θὰ ἤκουον περὶ τοῦ θανάτου του.

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

II'

Γήσσα γοητευομένη.

Συνελθὼν ἐκ τῆς πρώτης καταπλήξεως ὁ ποιμὴν ἠγέρθη καὶ καταλιπὼν τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀνοικτήν, οὐδὲ στρέψας κἄν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐτράπη εἰς φυγὴν, ὅχι μόνον ἐνδίδων εἰς τὴν δύνμην ἐκείνην, ἣτις σύρει τοὺς κοινούς ἐγκληματίας μακρὰν τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ καὶ ἀμυνόμενος διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πανισχύρου φαρμάκου. Ἠγνῶει ἀκριβῶς πότε καὶ πῶς ἐδηλοῦται αὕτη. Ἐφαντάζετο πρὸς στιγμὴν ὅτι συναντῶν ἐκ νέου τὴν Ἀθιγγανίδα ἐν τῷ χωρίῳ, ἐν τοῖς ἀλωνίοις, ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν γονέων καὶ ἄλλων χωρικῶν, ἴσως δὲν θὰ ἦτο πλέον κύριος ἑαυτοῦ, ἢ ἴσως ἐκείνη θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὴν ἰσχύν τοῦ φίλτρου... καὶ ἔφευγεν, ἔφευγε διὰ τῶν ἀμπελώνων.

Ἐῦρε τὸ ποιμνιον, τὸ ὁποῖον εἶχε καταλίπει ὑπὸ τὴν φύλαξιν δεκαετοῦς ἐξαδέλφου, παρὰ τὰ Τουρκομνήματα, παρέλαβεν αὐτὸ ἀποτόμως ἀπὸ τῆς βοσκῆς καὶ ὠδήγησε σπεύδων πρὸς τὸν Ὑδρόμυλον.

Ὁ Ὑδρόμυλος τῶν Γουβῶν, μὲ τοὺς ἀσβεστοχρίστους τοίχους, τὴν ἐπικλινῆ στέγην καὶ τὸν μέγαν σεσηπτότα τροχόν, κεῖται ἐν περικαλλεστάτη θέσει καλουμένη Κριθαριαίς. Εἶνε δ' αὕτη μικρὰ κοιλάς, ἧς αἱ χλοεραὶ πλευραὶ ὀρθοῦνται ἀμφιθεατρικῶς κλιμακωταὶ πρὸς τὸν γαλανὸν αἰθέρα καὶ ἡ ὁμαλὴ περιοχὴ ξανθὴ ἐκ τῶν κριθοσπάρτων ἀγρῶν λευκαίνεται διατεμνομένη ὑπὸ τῆς χαλικοστρώτου κοίτης τοῦ ξηροποτάμου Βρύσα.

Ἄλλ' αἱ φυσικαὶ τοῦ τόπου καλλοναὶ οὐδόλως ἐνδιέφερον τὸν ποιμένα, οὐδ' εἰλκυσαν αὐτὸν ἐκεῖσε. Ἦλθεν ἀπλῶς ἵνα ποτίσῃ τὸ ποιμνιον καὶ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν πρὸς τὸ δασῶδες βουνὸν ἐγγὺς τῶν ὀρέων τῆς Τζαπουριᾶς. Ἐκεῖ θὰ ἦτο καὶ ἐν πλήρει ἐρημίᾳ καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς καλύβης τῶν Ἀθιγγάνων, οὕτω δ' ἡ μετὰ τῆς Ζεμφύρας προσδοκωμένη συνάντησις καὶ εὐχερεστερά καθίστατο καὶ ἀσφαλῆς.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅλα σχεδὸν τὰ ποιμνια τοῦ χωρίου εἶχον ἀθροισθῆ ὑπὸ τὰς παραποταμίους πλατάνους, ὅπως ποτισθῶσιν ἐν τῷ γλίσχρῳ ὕδατι τοῦ Βρύσα, καὶ ἠκούοντο ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως οἱ πολύφθογγοι κωδωνισμοὶ τῶν κριῶν καὶ τῶν τράγων, οἱ βελασμοὶ τῶν προβάτων, αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν, οἱ συριγμοὶ καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ποιμένων.

Τούτων οἱ ἀνηλικώτεροι καταλιπόντες τὰ ποιμνια ἐλεύθερα ἐπεδίδοντο εἰς ποικίλας παιδίας. Οἱ μὲν ἠλίεον ἐντὸς θολοῦ τινος βόθρου, ἕτεροι ἀνερριχῶντο ἐπὶ κουκουναριᾶς, ἵνα δρέψωσιν ἄωρους κώνους, ἄλλοι ἐλιθοβόλου τούτους ἐπὶ τῶν πλατάνων τερετίζοντας κοσσύφους καὶ τις ὀκταετῆς φιλόμουσος ἔκοπτε κάλαμον ὅπως κατασκευάσῃ αὐλόν.

Τὰ ποιμνια κατεπάτου τὴν ὑγρὰν ἄμμον σπεύδοντα νὰ ποτισθῶσι καὶ συνεμίγνυντο τὰ πρόβατα καὶ ἤριζον διὰ τῶν κεράτων ἀγέρωχοί τινες τράγοι καὶ προσετρίβοντο ἐπὶ τῶν δένδρων αἱ ψωριῶσαι αἶγες καὶ κατοπτρίζοντο ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ ὕδατι κατὰ στίχων μορφαὶ ἀναμίξ, μέλαιναὶ καὶ ψαφαὶ καὶ λευκαὶ, ἀναμασσῶσαι καὶ ἠλιθίως μορφάζουσαι.

Ὁ Γιαννιὸς σπεύδων νὰ ποτίσῃ τὸ ποιμνιον αὐτοῦ δὲν ἀνέμεινε σειράν, ἀλλ' ἐξεδιῶξε τὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐπειδὴ τις τῶν μικρῶν ἴβροσκῶν ἐτόλμησε νὰ διαμαρτυρηθῆ, ἐξημμένος ὡς ἦτο, ἐξύβρισε, ἐρράπισε καὶ ἀπέπεμψεν αὐτὸν κλαίοντα.

Ἐγγύτατα τοῦ μέρους ἐκείνου διήρχετο ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ μεσόγεια χωρία. Ὁ ποιμὴν προσηλωμένος εἰς τὸ ποιμνιον, οὐδὲ ἐστράφη νὰ ἴδῃ τίς ὁ ἵππευς ὁ ἐρχόμενος ἐν τριποδισμῷ γοργῶ καὶ κινῶν τὸν κριορτόν. Καὶ θὰ διήρχετο οὗτος τρία μάλιστα βήματα μακρὰν ἀπαρατήρητος, ἂν μὴ φωνή τις πτερωτῆ διεπέρα ὡς βέλος τὴν καρδίαν τοῦ νέου χωρικοῦ.